Lietas Nr. A420140216
Lietas arhīva Nr. A42-01402-16/17

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2016.gada 28.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis A.Dreimanis,

piedaloties pieteicējas SIA „Fri" pārstāvim /pers.A/,
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pārstāvim Emīlam Melngailim un
atbildētājas pusē pieaicinātās trešās personas SIA „Solo-Rīga" pārstāvim /pers.B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Fri" pieteikumu par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2015.gada 2.secembra lēmuma Nr.DA-15-6692-nd „Par Rīgas pilsētas būvvaldes 2015.gada 03.07.2015. lēmuma Nr.BV-15-90100-nd apstrīdēšanu" atcelšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējai SIA „Fri" pieder nekustamais īpašums /adrese A/ (turpmāk – pieteicējas īpašums).
Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta (turpmāk – departaments) Arhitektūras pārvaldē 1999.gada 9.jūlijā ar Nr.1643/883a akceptēts būvprojekts piebraucamo ceļu būvniecībai pieteicējas īpašumā (turpmāk – pieteicējas projekts). Lietas materiālos ir norādes, ka 1999.gada 22.jūlijā projekta īstenošanai izsniegta būvatļauja Nr.203-L (turpmāk – pieteicējas būvatļauja), taču pašas būvatļaujas lietas materiālos un procesa dalībnieku rīcībā nav.
Pieteicējas projektā paredzētie būvdarbi tolaik netika veikti.

[2] Trešajai personai SIA „Solo-Rīga" pieder nekustamais īpašums /adrese B/ (turpmāk – trešās personas īpašums).
Departamenta Arhitektūras pārvaldē 2002.gada 29.maijā ar Nr.981 akceptēts būvprojekts piebraucamā ceļa būvniecībai trešās personas īpašumā (turpmāk – trešās personas projekts). Projekta īstenošanai 2002.gada 5.septembrī izsniegta būvatļauja Nr.182-02 (turpmāk – trešās personas būvatļauja).
Trešās personas projektā paredzētie būvdarbi tika veikti. Tostarp tika uzbūvēts dzelzsbetona paneļu žogs uz pieteicējas īpašuma un trešās personas īpašuma robežas vietā, kurā saskaņā ar pieteicējas projektu bija paredzēta iebrauktuve no trešās personas īpašuma pieteicējas īpašumā. Tāpat gar žogu izbūvētajam piebraucamajam ceļam tika uzliktas ceļa apmales, izveidota zālāja josla. Pēc būvdarbu pabeigšanas objekts ar 2003.gada 24.jūlija aktu, kods 03 00053 0100 (turpmāk – trešās personas akts), tika pieņemts ekspluatācijā.

[3] Rīgas pilsētas būvvaldes (turpmāk – būvvalde) būvinspektors 2014.gada 24.janvārī sagatavoja atzinumu par būves pārbaudi Nr.BV-14-98-atz (turpmāk – pirmais atzinums), 2014.gada 30.oktobrī sagatavoja atzinumu par būves pārbaudi Nr.BV-14-1535-atz (turpmāk – otrais atzinums) un 2015.gada 24.februārī sagatavoja atzinumu par būves pārbaudi Nr.BV-15-513-atz (turpmāk trešais atzinums (turpmāk pirmais atzinums, otrais atzinums un trešais atzinums kopā – atzinumi).
Atzinumos konstatēts, ka pieteicēja pirms neilga laika, 2013.gadā, ir uzsākusi pieteicējas projektā paredzētos būvdarbus. To rezultātā pieteicēja izbūvējusi brauktuvi starp pieteicējas īpašumu un trešās personas īpašumu, demontējot bortakmeņus un starp tiem esošo zālāja joslu un tās vietā ierīkojot asfalta segumu. Tāpat konstatēts, ka ir demontēts ar trešās personas aktu ekspluatācijā pieņemtā žoga posms. Atzinumos norādīts, ka pieteicējas veiktā būvniecība ir patvaļīga, jo pirms pieteicējas projektā paredzēto būvdarbu veikšanas nav izstrādātas un akceptētas pieteicējas projekta izmaiņas atbilstoši faktiskās situācijas izmaiņām – ar trešās personas aktu ekspluatācijā pieņemtajai likumīgajai būvniecībai.

[4] Būvvalde ar 2015.gada 3.jūlija lēmumu Nr.BV-15-9010-nd „Par patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu nekustamajā īpašumā /adrese A/ (72.grupa, 107.grunts)" (turpmāk – būvvaldes lēmums) uzlika pieteicējai pienākumu trīs mēnešu laikā no šī administratīvā akta spēkā stāšanās dienas pieteicējas nekustamajā īpašumā atjaunot iepriekšējo stāvokli – atbilstoši trešās personas projektam un ar trešās personas aktu pieņemtajam.
Būvvaldes lēmumā arī ietverts brīdinājums par šā administratīvā akta piespiedu izpildi.
Būvvaldes lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.
[4.1] Atbilstoši Būvniecības likuma 17.panta pirmajai daļai un Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) 70. un 73.punktam pirms atzinumos fiksēto būvdarbu veikšanas pieteicējai bija nepieciešams izstrādāt un saskaņot inženierbūves būvniecības dokumentāciju. Tā kā tas nav izdarīts, pieteicējas veiktie būvdarbi atbilstoši Būvniecības likuma 18.panta otrajai daļai kvalificējami kā patvaļīga būvniecība. Atbilstoši minētā panta piektajai daļai būvvaldei ir jāpieņem lēmums par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu.
[4.2] Trešā persona paskaidrojumā būvvaldei norādījusi, ka pieteicēja patvaļīgās būvniecības ietvaros nojaukusi trešās personas likumīgi uzbūvēto piebraucamo ceļu, ietves apgaismojumu, trotuārus, žogu, uzstādītās ceļa zīmes, trotuāru apmales, zālāju, lietus ūdens uztvērējus, lietus ūdens kanalizāciju un autostāvvietu. Ar to trešajai personai nodarīti zaudējumi. Tāpēc trešā persona nedos saskaņojumu pieteicējas veiktās patvaļīgās būvniecības legalizācijai un vēlas, lai tiktu atjaunots iepriekšējais stāvoklis atbilstoši tam, kas pieņemts ekspluatācijā ar trešās personas aktu.
Pieteicēja būvvaldei norādījusi, ka žoga posmu pirms septiņiem gadiem nojaukusi AS „Rīgas siltums", jo tas bija uzbūvēts tieši virs siltumtrases.

[4.3] Atbilstoši Civillikuma 863. un 864.pantam īpašniekam jānes ar šo lietu saistītie pienākumi, kā arī citas personas šai lietai vai tās dēļ taisītie izdevumi un uz lietu guļošās nastas un apgrūtinājumi.

Līdz ar to atbildība par patvaļīgās būvniecības radīto seku (žoga nojaukšana) novēršanu jāuzņemas pieteicējai.

[4.4] Saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 1.pielikumu žogs viena zemesgabala robežās ir pirmās grupas inženierbūve.

Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 16.septembra noteikumu Nr.551 „Ostu hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi nekvalificētu, inženierbūvju būvnoteikumi" (turpmāk – Inženierbūvju būvnoteikumi) 16.punktam, ierosinot pirmās grupas inženierbūves jaunu būvniecību, ierīkošanu, nojaukšanu, novietošanu, pārbūvi vai restaurāciju, būvniecības ierosinātājs iesniedz paskaidrojuma raksta I daļu.

Savukārt pēc inženierbūves pabeigšanas saskaņā ar Inženierbūvju būvnoteikumu 122.punktu būvvalde pieņem to ekspluatācijā, šajā stadijā ir jāiesniedz paskaidrojuma raksta II daļa.

Saņemot attiecīgo iesniegumu, būvvaldes atbilstoši Būvniecības likumam un Inženierbūvju būvnoteikumiem izvērtē būvniecības iesniegumu un izdod būvatļauju ar projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumiem. Atbilstoši tiem būvprojekta izstrādātājs izstrādā būvprojektu. Pasūtītājs iesniedz to būvvaldē. Pēc tā izvērtēšanas būvvalde izdara atzīmi būvprojektā par projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi. Pēc tam drīkst uzsākt būvdarbus.

[4.5] Izvērtējot atzinumos fiksētos būvdarbus kopsakarā ar būvniecības tiesisko regulējumu, secināms, ka pieteicēja patvaļīgi bez būvniecību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izstrādātas būvniecības dokumentācijas ir nojaukusi tiesiski uzbūvētu žogu, kas pieder trešajai personai. Trešā persona iesniegumā būvvaldei norādījusi, ka nedos saskaņojumu būvniecības dokumentu saskaņošanai. Tas ir būtisks šķērslis būvniecības dokumentācijas izstrādei un būvniecības ieceres īstenošanai. Attiecīgā būvniecība ir materiāli prettiesiska. Tāpēc samērīgs un piemērots ir tikai viens risinājums – iepriekšējā stāvokļa atjaunošana.

Samērīgs un pietiekams termiņš minēto darbību veikšanai ir trīs mēneši.

[4.6] Ja administratīvais akts netiks labprātīgi izpildīts minētajā termiņā, būvvalde veikts tā piespiedu izpildi, proti, piemēros pieteicējai piespiedu naudu.

[5] Departaments ar 2015.gada 2.secembra lēmumu Nr.DA-15-6692-nd „Par Rīgas pilsētas būvvaldes 2015.gada 03.07.2015. lēmuma Nr.BV-15-90100-nd apstrīdēšanu" (turpmāk – departamenta lēmums) atstāja negrozītu būvvaldes lēmumu.

Departamenta lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Ar trešās personas aktu ir noslēdzies trešās personas īstenotais būvniecības process. Ekspluatācijā ir pieņemts citastarp žogs.

Būvvalde pamatoti atzinusi, ka žoga kā pirmās grupas inženierbūves pārbūvei būvvaldē jāiesniedz paskaidrojuma raksts vai apliecinājuma karte. Tā kā tas nav izdarīts, pieteicējas veiktā būvniecība ir patvaļīga.

[5.2] No lietas materiāliem izriet, ka būvdarbus pasūtījusi pieteicēja. Secināms, ka žoga posma demontāžu iniciējusi pieteicēja. Līdz ar to pieteicēja pamatoti ir noteikta par pārsūdzētā lēmuma adresāti.

[5.3] Pieteicējas iebildumi pret trešās personas veikto būvniecību nav pārbaudāmi, jo pieteicēja nav likumā noteiktajā termiņā apstrīdējusi trešās personas būvatļauju.

[6] Rīgas dome ar 2016.gada 26.janvāra lēmumu Nr.3404 (prot. Nr.67, 28.§) noraidīja pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumā par būvvaldes lēmumu ietverto lūgumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus 133,3 *euro*, proti, maksu par trešās personas projekta un trešās personas akta apliecinātu kopju saņemšanu būvvaldes arhīvā. Dome norādīja, ka minēto kopiju saņemšana bija pašas pieteicējas izvēle, kas nav tiešā cēloniskā sakarā ar būvvaldes lēmumu, turklāt būvvaldes lēmums nav prettiesisks.

[7] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par departamenta lēmuma atcelšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Pieteicēja nav demontējusi žogu. Žoga posmu demontēja AS „Rīgas siltums", veicot zem žoga posma esošās siltumtrases remontu.

[7.2] Pieteicējas veiktie būvdarbi nav patvaļīgi, jo atbilst akceptētajam pieteicējas projektam un pieteicējas būvatļaujai.

[7.3] No trešās personas akta neizriet, ka kopā ar citiem būvdarbiem ekspluatācijā tiktu pieņemts žogs.

[7.4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas 4.punktu administratīvais akts nav spēkā, jo pieprasa no pieteicējas rīcību, kas faktiski un tiesiski nav iespējama. Fiziski nav iespējams atjaunot iepriekšējo stāvokli atbilstoši trešās personas projektam un ar trešās personas aktu pieņemtajam. Pirmkārt, trešās personas projektā nav žoga tehniskā apraksta (rasējuma). Otrkārt, trešās personas aktā nav norādīts žoga kopējais garums, kuru jāatjauno.

[7.5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 75.panta pirmās daļas 1.punktu departamenta lēmums ir apstrīdams, jo no tā nevar nepārprotami izsecināt pieteicējai uzlikto tiesisko pienākumu. Proti, nav saprotams, vai būvdarbu uzsākšanai pietiek ar pieteicējas rīcībā esošo trešās personas projekta kopiju vai arī būvvaldē jāiesniedz jauns paskaidrojuma raksts vai apliecinājuma karte.

[7.6] Saistībā ar būvvaldes lēmuma apstrīdēšanu pieteicējai ir radušies zaudējumi 133,3 *euro*. Tie ir izdevumi par trešās personas projekta un trešās personas akta kopiju saņemšanu būvvaldes arhīvā.

[8] Departaments rakstveida paskaidrojumos norādījis, ka departamenta lēmums ir pamatots, bet pieteikums ir noraidāms.

[9] Trešā persona rakstveida paskaidrojumos norādījusi, ka ar trešās personas aktu ekspluatācijā pieņemts trešās personas likumīgi uzbūvētais objekts. AS „Rīgas siltums" 2003.gada rudenī siltumtrases remontdarbu ietvaros demontēja divas dzelzsbetona žoga daļas, kuras vēlāk aizstāja ar pinuma žogu astoņu metru garumā. Pieteicēja 2013.gadā patvaļīgi uzsāka būvdarbus, kuru veikšanas laikā demontēja minēto pinuma žogu, kā arī piebraucamo ceļu, trotuāru, trotuāra apmales, zālāju, lietus ūdens uztvērējus. Pieteicējas uzbūvētais piebraucamais ceļš neatbilst satiksmes drošības normām, rada bīstamas avārijas situācijas. Pieteicēja savas darbības nav saskaņojusi ar trešo personu. Līdz ar to pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[10] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja pieteikumu un iesniedza pieteikuma papildinājumus, kuros lūgts atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējumus, proti, juridiskās palīdzības izmaksas 150 *euro* (50 *euro* par pārstāvja iepazīšanos ar lietas materiāliem tiesā un 100 *euro* par pārstāvību tiesā) atbilstoši pieteicējas pārstāvja – zvērināta advokāta – izrakstītajam rēķinam.

Departamenta un trešās personas pārstāvji pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[11] Ar departamenta lēmumu (šeit un turpmāk spriedumā, ja nav norādīts citādāk, departamenta lēmums tiek saprasts kā būvvaldes lēmuma galīgais noformējums, proti, netiek nošķirts no būvvaldes lēmuma) pieteicējai ir uzlikts pienākums novērst patvaļīgas būvniecības sekas.

Vispirms atbildams jautājums, vai pieteicēja ir veikusi patvaļīgu būvniecību.

[12] Lietā nav strīda, ka pēc pieteicējas pasūtījuma 2013. līdz 2014.gadā tika veikti būvdarbi, lai uzbūvētu pieteicējas projektā paredzēto iebrauktuvi no trešās personas īpašuma pieteicējas īpašumā. Tā kā būvdarbus pasūtījusi pieteicēja, tieši pieteicēja ir atbildīga par veiktajiem būvdarbiem. Būvdarbu uzsākšana fiksēta Rīgas pašvaldības policijas 2013.gada 3.decembra apskates protokolā (*protokols ar ielikumiem un inspektora ziņojumu lietas 116. – 122.lapā*). Situācija pēc būvdarbu pabeigšanas fiksēta būvvaldes būvinspektora 2015.gada 26.jūnija atzinumā par būves pārbaudi Nr.BV-15-1833-atz (*atzinums ar pielikumu lietas 136.–138.lapā*).

Stāvoklis pirms pieteicējas veiktajiem būvdarbiem apskatāms fotoattēlā lietas 98.lapā. Fotogrāfijā redzams, ka pieteicējas īpašumu no trešās personas īpašuma atdala zālāja josla, kas no abām pusēm norobežota ar bortakmeņiem. Pa vidu zālāja joslai no /ielas nosaukums/ ietves īpašumu dziļumā stiepjas pinuma žogs, kas tālāk pāriet dzelzsbetona žogā. Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē, apskatījis fotoattēlu, norādīja, ka pinuma žogu neredz. Tomēr tiesa attēlā skaidri saskata žoga stabus, kuri liecina par pinuma žoga esību. Vērtējot to kopsakarā ar trešās personas paskaidrojumos norādīto par pinuma žoga uzstādīšanu savulaik demontēto dzelzsbetona žoga posmu vietā, tiesa atzīst par pierādītu, ka pirms pieteicējas veiktajiem būvdarbiem teritorijā bija uzstādīts pinuma žogs. Pie izbrauktuves no trešās personas īpašuma uz /ielas nosaukums/ ir ceļa stabs, pie kura piestiprinātas ceļa zīmes „Dodiet ceļu" un „Braukt pa labi".

Būvdarbu veikšana redzama fotoattēlos lietas 99.–109.lapā. Tāpat attēlos lietas 120. un 121.lapā. Redzams, ka ir nojaukts pinuma žogs un tā stabi, bortakmeņi un zālāja josla. Attēlos lietas 105. un 106.lapā redzams, ka ir noņemts minētais stabs ar ceļa zīmēm. Attēlā lietas 106.lapā redzams, ka nojaukta arī ietve gar /ielas nosaukums/ un zālāja josla, kas atrodas starp ietvi un /ielas nosaukums/ braucamo daļu. Attēlos redzams, ka nojaukto konstrukciju vietā tiek sagatavota vieta ceļa seguma ieklāšanai un tiek klāts asfalta segums.

Stāvoklis pēc būvdarbu pabeigšanas redzams fotoattēlos 110.–111.lapā. Tāpat veiktie būvdarbi fotogrāfijās un shematiski attēloti un izskaidroti būvinspektora 2015.gada 26.jūnija atzinuma par būves pārbaudi Nr.BV-15-1833-atz pielikumā lietas 138.lapā. Konstatējams, ka demontētās ietves un zālāja joslu vietā uzbūvēts asfaltēts brauktuves paplašinājums. Uzbūvēta brauktuve starp pieteicējas īpašumu un trešās personas īpašumu. Uz pieteicējas īpašuma pusi paplašināta izbrauktuve uz /ielas nosaukums/. Ceļa stabs ar ceļa zīmēm „Dodiet ceļu" un „Braukt pa labi" uzstādīts citā vietā. Uzstādīts jauns ceļa stabs ar ceļa zīmi „Maksas stāvvieta" ar papildzīmēm pie iebrauktuves pieteicējas īpašumā. Uzbūvētas jaunas betona ceļu apmales citā vietā, ieklāts jauns asfaltbetona segums ietvei. Uzbūvēta jauna zālāja josla pieteicējas īpašumā iepriekšējā asfaltbetona seguma vietā.

Tādējādi pieteicēja ir veikusi būvdarbus, nojaucot un pārbūvējot inženierbūves (ceļa elementus un pinuma žogu).

[13] Nav strīda, ka veiktie būvdarbi atbilst pieteicējas projektam. Taču ir strīds par to, vai pieteicējai 2013.gadā bija tiesības veikt pieteicējas projektā paredzētos darbus. Pieteicēja uzskata, ka pieteicējas projekts ir akceptēts un pieteicējas būvatļauja ir spēkā, tāpēc pieteicēja bija tiesīga īstenot pieteicējas projektā paredzētos būvdarbus. Departamenta lēmumā norādīts, ka kopš trešās personas veiktās, ar trešās personas aktu ekspluatācijā pieņemtās būvniecības situācija ir mainījusies. Tāpēc pieteicējai pirms būvdarbu uzsākšanas bija jāsaskaņo pieteicējas projekta izmaiņas. Savukārt trešās personas pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka pieteicējas būvatļauja ir zaudējusi spēku ar termiņa izbeigšanos.

Tiesa šajā sakarā konstatē, ka pieteicējas projekts ir akceptēts 1999.gada 9.jūlijā. Savukārt pieteicējas būvatļauja, kā netieši secināms no lietas materiāliem, izdota 1999.gada 22.jūlijā. Pašas būvatļaujas ne lietas materiālos, ne procesa dalībnieku rīcībā atbilstoši pašu procesa dalībnieku apliecinātajam nav.

Līdz 2014.gada 30.septembrim bija spēkā Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi". To 110.punkts (*minēto noteikumu normas spriedumā aplūkotas redakcijā, kas bija spēkā no 2013.gada 1.jūlija, jo pieteicēja būvdarbus uzsākusi 2013.gada otrajā pusē*) noteica: ja būvdarbi nav uzsākti, akceptētā izvērstā skiču projekta vai akceptētā tehniskā projekta derīguma termiņš ir divi gadi. Savukārt minēto noteikumu 118.punkts noteica, ka kopējais būvatļaujas derīguma termiņš nedrīkst pārsniegt šo noteikumu 120.[1]punktā minēto maksimālo būvdarbu veikšanas ilgumu. Noteikumu 120.[1]punkts kā maksimālo būvdarbu veikšanas ilgumu, līdz kuram būve vai tās kārta (ja būvi paredzēts īstenot pa kārtām) jānodod ekspluatācijā, noteica astoņus gadus. Noteikumu 120.[2]punkts noteica, ka maksimālo būvdarbu veikšanas ilgumu nosaka no būvatļaujas izsniegšanas dienas. Noteikumu 120.[3]punkts noteica, ka būvdarbi, kuri tiek veikti pēc šo noteikumu 120.[1]punktā minētā termiņa, ir patvaļīga būvniecība.

Līdz ar to maksimālais iespējamais pieteicējas būvatļaujas derīguma termiņš bija astoņi gadi no tās izsniegšanas 1999.gada 22.jūlijā. Tas ir, līdz 2007.gada 22.jūlijam. Būvdarbi uzsākti 2013.gada otrajā pusē, kad būvatļaujas maksimāli iespējamais derīguma termiņš jau bija beidzies. Lietā nav nekādu norāžu uz to, ka jebkad būtu pagarināts pieteicējas būvprojekta akcepta termiņš vai pieteicējas būvatļaujas derīguma termiņš. Turklāt pašas būvatļaujas nemaz nebija pieteicējas rīcībā būvdarbu uzsākšanas brīdī, kā arī nav šobrīd. Līdz ar to pieteicēja nevar atsaukties uz pieteicējas būvatļauju kā veikto būvdarbu attaisnojumu. Tādējādi būvdarbi, kurus pieteicēja uzsāka 2013.gadā, atbilstoši minēto noteikumu 120.[3]punktam ir patvaļīga būvniecība.

Būvdarbi, kuri uzsākti vai tiek veikti bez būvatļaujas vai attiecīgas projekta dokumentācijas, kas nepieciešama saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ir patvaļīga būvniecība arī atbilstoši pašreiz (*kopš 2014.gada 1.oktobra*) spēkā esošā Būvniecības likuma 18.panta otrajai daļai. Būvniecības likuma pārejas noteikumu 5.punkts kopsakarā ar Vispārīgo būvnoteikumu 171.punktu bez attiecīgas dokumentācijas kārtošanas ļauj turpināt un pabeigt tikai tādus būvdarbus, kas līdz minēto normatīvo aktu spēkā stāšanās dienai uzsākti *likumīgi*. Kā pamatoti norādīts departamenta lēmumā, atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 70 un 73.punktam, kā arī Inženierbūvju būvnoteikumu normām inženierbūvju būvniecībai (esošo inženierbūvju nojaukšanai un pārbūvei, jaunu inženierbūvju būvniecībai) nepieciešams būvvaldē iesniegt paskaidrojuma rakstu vai apliecinājuma karti. Pieteicēja to nav izdarījusi.

Tādējādi pieteicēja, 2013.gadā uzsākot un 2014.gadā turpinot pieteicējas projektā paredzētos būvdarbus, ir veikusi patvaļīgu būvniecību.

[14] Būvniecības likuma 18.panta piektā daļa paredz, ka būvvalde attiecībā uz būvinspektora konstatētu patvaļīgu būvniecību pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu, ja konkrētā objekta būvniecību attiecīgajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti vai būvdarbi uzsākti pirms atzīmes izdarīšanas būvatļaujā par projektēšanas nosacījumu izpildi — neatkarīgi no apstākļiem, kādēļ attiecīgā darbība nav tikusi veikta;

2) par atļauju veikt būvniecību pēc būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasību izpildes; ja lēmums par atļauju veikt būvniecību būvvaldes noteiktajā termiņā netiek izpildīts, būvvalde var lemt par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu.

Pieteicējas veiktie būvdarbi skar trešās personas īpašumu. Būvniecības likuma 15.panta pirmās daļas 2.punkts kā nosacījumu būvniecībai paredz saskaņojumu ar zemes gabala īpašnieku. Būvvalde lietas izskatīšanas gaitā saņēma trešās personas iesniegumu, kurā trešā persona norādīja, ka

nepiekritīs saskaņot pieteicējas veiktos būvdarbus un vēlas iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Līdz ar to iestāde pamatoti secināja, ka konkrētajā gadījumā nav iespējams izpildīt nosacījumus, lai pieteicējas veiktos būvdarbus, kas skar trešās personas īpašumu, varētu atzīt par likumīgiem jeb legalizēt. Šādos apstākļos būvvalde pamatoti pieņēma lēmumu par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu.

[15] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka departamenta lēmums nav spēkā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas 4.punktu.

Minētā norma noteic, ka administratīvais akts nav spēkā, ja tas pieprasa rīcību, kas faktiski vai tiesiski nav iespējama.

Stāvokļa, kas pastāvēja pirms pieteicējas veiktajiem būvdarbiem, atjaunošana ir tiesiski un faktiski iespējama. Tas ir iespējams, saskaņojot attiecīgu projekta dokumentāciju iepriekšējā stāvokļa atjaunošanai un veicot būvdarbus. Tādējādi departamenta lēmums nav spēkā neesošs.

[16] Nav pamatots pieteicējas iebildums, ka no departamenta lēmuma nevar nepārprotami izsecināt pieteicējai uzlikto tiesisko pienākumu. Proti, pieteicēja iebilst, ka nav saprotams, vai būvdarbu uzsākšanai pietiek ar pieteicējas rīcībā esošo trešās personas projekta kopiju vai arī būvvaldē jāiesniedz jauns paskaidrojuma raksts vai apliecinājuma karte.

Būvvaldes lēmuma rezolutīvajā daļā, ja to skata atrauti no lēmuma pārējā teksta, patiešām nav norādīts, vai iepriekšējā stāvokļa atjaunošanai ir nepieciešams pirms būvdarbu uzsākšanas saskaņot attiecīgo dokumentāciju. Taču no būvvaldes lēmuma un departamenta lēmuma teksta kopumā ir objektīvi saprotams, ka pirms būvdarbu uzsākšanas ir jāveic projekta dokumentācijas saskaņošana.

Būvvaldes lēmuma motīvos ir norādīts, ka atbilstoši Būvniecības likuma 17.panta pirmajai daļai un Vispārīgie būvnoteikumu 70. un 73.punktam pirms atzinumos fiksēto būvdarbu veikšanas pieteicējai bija nepieciešams izstrādāt un saskaņot inženierbūves būvniecības dokumentāciju. Norādīta kārtība, kādā atbilstoši inženierbūvju būvnoteikumu normām veicama inženierbūves jauna būvniecība, ierīkošana, nojaukšana, novietošana, pārbūve vai restaurācija. Norādīts, kādi dokumenti (paskaidrojuma raksta I daļa vai apliecinājuma karte, paskaidrojuma raksta II daļa) kurā stadijā jāiesniedz būvvaldē, kādas darbības secīgi veic būvvalde un būvniecības procesa dalībnieki. Norādīts, ka būvdarbus drīkst uzsākt pēc būvvaldes izdarītas atzīmes būvprojektā par projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi.

Minētā informācija būvvaldes lēmumā izklāstīta, vērtējot pieteicējas jau veiktos būvdarbus. Tomēr saprātīgi lasot lēmumu kopumā, nerodas šaubas, ka izklāstītā tiesiskā kārtība vienlīdz attiecināma uz darbībām, kas pieteicējai jāveic iepriekšējā stāvokļa atjaunošanai – lēmuma izpildei. Tādējādi pieteicējai uzliktais pienākums trīs mēnešu laikā novērst patvaļīgās būvniecības sekas objektīvi saprotams kā pienākums trīs mēnešu laikā vērsties būvvaldē, iesniedzot saskaņošanai inženierbūves pārbūves (respektīvi, inženierbūves iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas) projekta dokumentāciju (paskaidrojuma raksta I daļu vai paliecinājuma karti).

Šādu administratīvā akta satura izpratni tiesas sēdē norādīja arī departamenta pārstāvis. Tiesas vērtējumā, šāda izpratne atbilst departamenta lēmuma saturam kopumā. Departamenta pārstāvis tiesas sēdē arī pamatoti norādīja, ka gadījumā, ja lēmuma saturs pieteicējai bija neskaidrs, pieteicējai atbilstoši Administratīvā procesa likuma 73.pantam bija tiesības prasīt, lai iestāde ar administratīvo aktu uzlikto pienākumu izskaidro mutvārdos vai rakstveidā. Katrā ziņā šobrīd pieteicējai pienākuma saturs ir izskaidrots mutvārdos tiesas sēdē. Līdz ar to nav pamata atcelt departamenta lēmumu sakarā ar uzliktā pienākuma neskaidrību.

[17] Atsevišķi tiesa izvērtē jautājumu par žoga posma atjaunošanu.

Ar departamenta lēmumu pieteicējai ir uzlikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli atbilstoši ar trešās personas aktu ekspluatācijā pieņemtajam. Šis stāvoklis ietver gan ceļa apmaļu, gan zālāja joslas izveidošanu, gan arī trešās personas projektā ir paredzēts dzelzsbetona žogs līdz /ielas nosaukums/.

Tiesas sēdē departamenta pārstāvis norādīja, ka departamenta lēmuma būtība ir pienākumā novērst pārējās pieteicējas veiktās būvniecības sekas, bet jautājums par žoga posma atjaunošanu var tikt risināts patvaļīgās būvniecības seku novēršanas projekta dokumentācijas saskaņošanas laikā. Arī trešās personas pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka žoga posma atjaunošana trešajai personai nav būtiska, svarīgi ir novērst pārējās patvaļīgās būvniecības sekas. Tomēr departamenta lēmuma pamatojumā ir detalizēti analizēts pieteicējas pienākums atjaunot tieši dzelzsbetona žoga posmu. Tāpēc secināms, ka departamenta lēmums citastarp ietver pieteicējas pienākumu atjaunot dzelzsbetona žoga posmus.

Papildus norādāms, tā kā pieteicējai uzlikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli atbilstoši pieteicējas projektam un ar trešās personas aktu pieņemtajam, nav secināms, ka pieteicējai būtu uzlikts pienākums atjaunot trešās personas projektā neminēto un ar trešās personas aktu ekspluatācijā nepieņemto stiepļu žogu, kuru, kā jau konstatēts šā sprieduma 12.punktā, pieteicēja ir nojaukusi.

Pieteicējai uzliktais pienākums atjaunot dzelzsbetona paneļu žogu ir pamatots ar pieteicējas kā zemesgabala īpašnieces pienākumu nest ar īpašumu saistītas nastas. Tomēr tiesa atzīst, ka no departamenta lēmuma nav saprotams uzliktā pienākuma pamatojums.

Pirmkārt, lai arī lēmums kopumā runā par pieteicējas veiktās patvaļīgās būvniecības seku novēršanu, izskatīšanas gaitā ir pierādīts, ka dzelzsbetona paneļu žogu pieteicēja nav demontējusi. AS „Rīgas siltums" 2016.gada 17.maija vēstule Nr.2-12-11/2896 (*lietas 166.lapa*) pierāda, ka dzelzsbetona žoga divus posmus starp pieteicējas īpašumu un trešās personas īpašumu siltumtrases rekonstrukcijas laikā 2007.gada jūnijā nojauca AS „Rīgas siltums". Šis apstāklis departamenta lēmumā nav skaidri un nepārprotami novērtēts. Otrkārt, žogs atrodas uz pieteicējas un trešās personas īpašuma robežas. Tātad atbilstoši Civillikuma 1097.pantam tas ir pieteicējas un trešās personas kopīpašums. Turklāt tieši trešā persona savulaik ir uzstādījusi dzelzsbetona žogu. Departamenta lēmums nesniedz atbildi, kāpēc šādos apstākļos (tie departamenta lēmumā nav novērtēti) no īpašuma tiesībām izrietošs pienākums atjaunot dzelzsbetona žoga posmu uzliekams tieši pieteicējai, nevis trešajai personai vai pieteicējai un trešajai personai kopīgi.

Pamatojoties uz minēto, tiesa secina, ka nav pamata dzelzsbetona žoga posma atjaunošanu pieteicējai uzdot kā pieteicējas veiktās patvaļīgās būvniecības seku novēršanu. Tiesas ieskatā, departamenta lēmuma pamatojums neattaisno pieteicējai uzlikto pienākumu attiecīgajā daļā. Tāpēc daļā par pienākumu patvaļīgās būvniecības seku novēršanas ietvaros atjaunot dzelzsbetona žoga posmu departamenta lēmums ir atceļams.

Pārējā daļā departamenta lēmums atstājams negrozīts, jo pienākums novērst pieteicējas veiktās patvaļīgās būvniecības sekas pieteicējai, kā jau secināts iepriekš šajā spriedumā, ir uzlikts pamatoti.

[18] Tālāk izvērtējams pieteikums daļā par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Pieteikumā lūgts piedzīt par labu pieteicējai izdevumus 133,3 *euro* par trešās personas projekta un trešās personas akta saņemšanu būvvaldes arhīvā. Pieteikumā norādīts, ka šie izdevumi radušies sakarā ar būvvaldes lēmuma apstrīdēšanu.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmo daļu mantiskais zaudējums ir mantiski novērtējams pametums, kas radies iestādes prettiesiska administratīvā akta dēļ. Tādējādi departamenta lēmuma atcelšana (atzīšana par prettiesisku) daļā vispār var būt pamats pieteicējai pretendēt uz mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Taču administratīvā akta prettiesiskums nav vienīgais atlīdzinājuma priekšnoteikums. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa prasa, lai starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāvētu tieša cēloņsakarība — objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu

iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tiesa nesaskata, ka pastāvētu objektīva saikne starp būvvaldes lēmuma apstrīdēšanu un pieteicējas vēršanos būvvaldē trešās personas projekta kopiju saņemšanai. Proti, tiesas vērtējumā, būvvaldes lēmums vai tā apstrīdēšana nav galvenais faktors, kas nenovēršami radījis pieteicējai izdevumus 133,3 *euro* apmērā. Tā konkrētajā gadījumā ir bijusi pašas pieteicēja brīva izvēle saņemt dokumentu maksas kopijas. Nav saskatāms, ka bez to saņemšanas būvvaldes lēmuma apstrīdēšana nebūtu iespējama. Administratīvā procesa likuma 78.panta pirmā daļa prasa iesniegumā par administratīvā akta apstrīdēšanu norādīt, kuru administratīvo aktu un kādā apjomā apstrīd, kā arī lūgumu. Panta otrā daļa paredz, ka apstrīdēšanas iesniegumā var norādīt arī apstrīdēšanas motīvus. Taču likumā nav prasības apstrīdēšanas iesniegumu pamatot ar noteiktiem pierādījumiem vai dokumentiem. Tas nav aizliegts, noteiktos gadījumos var būt arī vēlams, tomēr tā ir pašas personas izvēle, nevis administratīvā akta tiešas, nepastarpinātas sekas.

Turklāt saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.pantu cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu (*panta pirmā daļa*). Cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos (*panta otrā daļa*). Ja pieteicēja uzskatīja par nepieciešamu saņemt trešās personas projekta un trešās personas akta kopijas, tad vēršanās būvvaldes arhīvā maksas pakalpojuma saņemšanai acīmredzami nebija vienīgā izvēle. Tieši kaimiņos pieteicējas īpašumam atrodas trešās personas īpašums. Nav norāžu, ka pieteicēja pirms maksas pakalpojuma izvēles dokumentu kopiju saņemšanai būtu vērsusies pie trešās personas ar lūgumu izsniegt trešās personas projekta un trešās personas akta kopijas. Trešās personas pārstāvis tiesas sēdē apliecināja, ka šie dokumenti ir trešās personas rīcībā, taču pieteicēja nav vērsusies, lai tos saņemtu. Tādējādi pieteicēja nav izmantojusi reālu iespēju saņemt pieteicēju interesējošos dokumentus veidā, kas neradītu pieteicējai 133,3 *euro* izdevumus. Izvēloties, pirmkārt, saņemt šos dokumentus un, otrkārt, saņemt tos tieši kā iestādes sniegtu maksas pakalpojumu, nevis no kaimiņa, pieteicēja pati ir atbildīga par izdevumiem, kas pieteicējai šajā sakarā radušies. Nav pamata uzlikt atbildētājai pienākumu atlīdzināt pieteicējai izdevumus, kas nav nenovēršami radīti ar administratīvo aktu, bet kuru rašanās un apmērs ir bijis galvenokārt vai pat pilnībā atkarīgs no pašas pieteicējas izvēles un rīcības.

Savukārt attiecībā uz to, ka trešās personas projekta un trešās personas akta kopijas pieteicējai varētu būt vajadzīgas, lai izpildītu departamenta lēmumu, norādāms, ka zaudējuma atlīdzināšanas priekšnoteikums – cēloņsakarība – nepastāv gadījumā, kad tāds pats zaudējums būtu radies arī tad, ja iestāde būtu rīkojusies tiesiski (*Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta otrā daļa*). Departamenta lēmums ir prettiesisks tikai daļā. Ja minētie dokumenti nepieciešami patvaļīgās būvniecības seku novēršanai, tad to iegūšana ir vienlīdz nepieciešama, lai izpildītu departamenta lēmumu tiesiskajā daļā.

Apkopojot minēto, pieteikums daļā par mantisko zaudējumu – samaksas par dokumentu kopijām – 133,3 *euro* atlīdzināšanu noraidāms, jo nepastāv tieša cēloņsakarība starp administratīvā akta prettiesiskumu un šiem pieteicējas izdevumiem, turklāt pieteicēja nav izmantojusi pastāvošu iespēju iegūt attiecīgo dokumentu kopijas veidā, kas neradītu minētos izdevumus.

[19] Tiesas sēdē pieteicēja papildus lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus – izdevumus par juridisko palīdzību – 150 *euro* saskaņā ar pieteicējas pārstāvja izrakstītu rēķinu.

Pieteicēja iesniedza zvērināta advokāta G.Ivankina izrakstītu 2016.gada 18.augusta rēķinu Nr.12/16 par juridisko palīdzību lietā Nr.A420140216 (*lietas 176.lapa*). Rēķins izrakstīts par 150 *euro*. Summu veido: iepazīšanās ar lietu tiesā – 50 *euro*; piedalīšanās tiesas sēdē – 100 *euro*. Pieteicēja iesniedza arī attiecīgā zvērinātā advokāta izrakstītu kvīti, sērija VA, Nr.042992 (*lietas 177.lapa*). Kvīts apliecina, ka pieteicēja G.Ivankinam 2016.gada 22.augustā samaksājusi 150 *euro* par juridisko palīdzību lietā Nr.A420140216.

Secināms, ka pieteicējai sakarā ar lietas izskatīšanu tiesā radušies izdevumi par juridisko palīdzību 150 *euro*. Tā kā departamenta lēmums daļā atzīts par prettiesisku, saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu ir pamats lemt par izmaksu, kas saistītas ar juridisko palīdzību, kā mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu.

Vienlaikus jāņem vērā minētajā normā noteiktais, ka šo izmaksu maksimālo atlīdzināmo apmēru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumu Nr.859 „Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru" 3.punkts noteic, ka valsts atlīdzina izmaksas vienai personai šādā apmērā: par pārstāvību tiesas sēdē –28,46 *euro* stundā (*3.7.apakšpunkts*); par iepazīšanos ar lietas materiālu vienu sējumu tiesā vienas tiesas instances ietvaros – 19,21 *euro* (*3.8.apakšpunkts*).

Tiesas sēde lietā ilga 2016.gada 23.augustā no plkst.10.01 līdz plkst.12.22. Tātad tiesas sēdes ilgums bija divas stundas un divdesmit viena minūte. Saskaņā ar minēto noteikumu 2.punktu samaksu par juridisko palīdzību aprēķina par pilnām stundām. Tāpēc atlīdzinājums par pārstāvību tiesas sēdē izmaksājams par pilnām trim stundām. Līdz ar to izmaksājamais atlīdzinājuma apmērs pieteicējai par /pers.A/ nodrošināto pārstāvību tiesas sēdē ir 85,38 *euro* (28,46 x 3 = 85,38).

No lietas uzziņas lapas redzams, ka pieteicējas pārstāvis /pers.A/ 2016.gada 19.ugustā tiesā iepazinās ar lietas materiāliem. Lietai ir viens sējums. Līdz ar to izmaksājamais atlīdzinājuma apmērs pieteicējai par /pers.A/ iepazīšanos ar lietas materiāliem ir 19,21 *euro*.

Tādējādi kopumā pieteicējai mantiskie zaudējumi – izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību, – atlīdzināmas 104,59 *euro* apmērā (85,38 + 19,21 = 104,59). Pārējā daļā jeb 45,41 *euro* apmērā (150 – 104,59 = 45,41) pieteicējai radušās juridiskās atlīdzības izmaksas nav atlīdzināmas, jo atlīdzinājuma izmaksu lielākā apmērā ierobežo minētie Ministru kabineta noteikumi.

[20] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa paredz: ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicējas valdes loceklis par pieteikuma iesniegšanu tiesā samaksājis valsts nodevu 28,46 *euro* (*maksājuma uzdevums lietas 10.lapā*). Tā kā pieteikums tiek daļēji apmierināts, minētā summa piespriežama no atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības par labu pieteicējai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 253.panta pirmo un piekto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Daļēji apmierināt SIA „Frī" pieteikumu par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2015.gada 2.decembra lēmuma Nr.DA-15-6692-nd „Par Rīgas pilsētas būvvaldes 2015.gada 03.07.2015. lēmuma Nr.BV-15-90100-nd apstrīdēšanu" atcelšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Atcelt Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2015.gada 2.decembra lēmumu Nr.DA-15-6692-nd „Par Rīgas pilsētas būvvaldes 2015.gada 03.07.2015. lēmuma Nr.BV-15-90100-nd apstrīdēšanu" daļā par pienākuma uzlikšanu SIA „Frī" iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas ietvaros atjaunot dzelzsbetona žogu. Administratīvais akts minētajā daļā uzskatāms par atceltu no Rīgas pilsētas būvvaldes 2015.gada 2015.gada 3.jūlija lēmuma

Nr.BV-15-90100-nd spēkā stāšanās dienas.

Uzlikt pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai izmaksāt SIA „Fri" atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem (izmaksām, kas saistītas ar juridisko palīdzību) 104,59 *euro*.

Noraidīt pieteikumu pārējā daļā.

Piespriest no Rīgas pilsētas pašvaldības par labu SIA „Fri" valsts nodevu 28,46 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis A.Dreimanis